

سیاست‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات در هشت کشور فراصنعتی

مژده‌ش و نگارش
دکتر امیر عبدالرحمان اسپنجی

پژوهش‌های نوین در ارتباطات
فهرست‌های نوین و مدرن

سرشناسه: سپنجی، امیرعبدالرضا، ۱۳۵۳-
عنوان و نام پدیدآور: سیاست‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات در هشت کشور فراصنعتی/ پدیدآور امیرعبدالرضا

سپنجی

مشخصات نشر: تهران: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات، ۱۳۹۰.

مشخصات ظاهری: ۶۸۰ ص، جدول، نمودار.

شابک: ۱۷۰۰۰۰ ریال: ۲-۳۵-۵۸۱۸-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: - بیاننامه

موضوع: تکنولوژی اطلاعات و ارتباطات

موضوع: تکنولوژی اطلاعات - - کشورهای پیشرفته صنعتی

موضوع: کشورهای پیشرفته صنعتی

شناسه افزودن: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۰ ۲۵۸/۵

رده‌بندی دیویی: ۳۰۳/۴۸۳

شماره کتابشناسی ملی: ۲۵۷۱۵۳۴

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

سیاست‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات

در هشت کشور فراصنعتی

ناشر: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات

پژوهش و نگارش: دکتر امیرعبدالرضا سپنجی

ویراستاران ادبی: فاطمه قیاسوند - حبیب رائی تهرانی

صفحه‌آرا: فاطمه قیاسوند

طراح جلد: علی خورشیدپور

شابک: ۱۷۰۰۰۰ ریال: ۲-۳۵-۵۸۱۸-۶۰۰-۹۷۸

نوبت چاپ: اول - فروردین ۱۳۹۱

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۷۰۰۰۰ ریال

چاپخانه: طنین پاسارگاد

همه حقوق این اثر برای پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی محفوظ است.

در صورت تخلف پیگرد قانونی دارد

نشانی: تهران، پانین‌تر از میدان ولیعصر (عج)، خیابان دمشق، شماره ۹، پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات

مستندق‌پستی ۱۴۱۵۵۶۳۲۴ | تلفن: ۸۸۹۱۹۱۷۷ | دورنگار: ۸۸۸۹۳۰۷۶ | Email: nashr@ricac.ac.ir

فهرست مطالب

سخن ناشر	۱۱
مقدمه	۱۳

فصل اول - معرفی مفاهیم مورد استفاده در بررسی سیاست‌های حوزه ICT

جهانی‌شدن	۱۹
فرصت‌ها و زمینه‌های فعالیت در اینترنت	۲۱
چالش‌های پیش‌روی اینترنت	۲۴
معرفی اینترنت	۲۶
تاریخچه اینترنت	۲۷
وب	۳۳
وب ۱ چیست؟	۳۵
وب ۲ چیست؟	۳۶
وب ۳ چگونه چیزی می‌تواند باشد؟	۴۲
جایگاه مرورگرهای وب	۴۳
ICANN و نقش آن در اینترنت	۴۴
زبان‌های رایج در اینترنت	۵۱
برخی از کاربردهای رایج اینترنت	۵۲

۵۷	جدیدترین آمارهای کاربران اینترنت در جهان
۵۸	تکامل اینترنت و تأثیرات اجتماعی آن
۶۱	فعالیت‌های جنبی در عرصه اینترنت
۶۳	تجارت الکترونیک چیست؟
۶۶	کاربرد عبارت‌های Internet و internet
۶۷	سیاست‌های اینترنتی چیست و چرا باید آن توجه کنیم؟
۷۶	منشور حقوق اینترنتی
۹۰	فهرست اصلی شاخص‌های ICT
۹۴	آمادگی دیجیتال کشورهای
۹۴	نتیجه‌گیری
۹۵	سایر مسائل و جنبه‌های پراهمیت در مورد اینترنت و ICT
۹۷	منابع و لینک‌ها

فصل دوم - کشور آلمان

۱۰۵	نگاهی اجمالی به آلمان
۱۰۶	وضعیت آماری حوزه ICT
۱۱۱	زیربنای ارتباطات دور و ICT
۱۲۰	آزادسازی و مقررات‌زدایی
۱۲۳	فعالیت‌های اینترنتی و دامنه‌de
۱۲۶	صنایع فناوری پیشرفته
۱۳۰	سرمایه انسانی و فناوری اطلاعات
۱۳۴	جغرافیای فناوری اطلاعات و ارتباطات
۱۳۶	کاربردهای فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT)
۱۳۷	سیاست‌های دولت در زمینه ICT
۱۴۲	فناوری‌های جدید و سیاست‌های فرهنگی
۱۴۳	فضای قانونی عرصه ICT
۱۵۳	نقاط قوت و ضعف ICT در آلمان
۱۵۴	منابع و لینک‌ها

فصل سوم - کشور آمریکا

۱۵۹	نگاهی اجمالی به ایالات متحده آمریکا
-----	-------------------------------------

وضعیت آماری حوزه ICT	۱۶۰
مقدمه	۱۶۰
الف) برنامه زمان‌بندی اجرای دولت الکترونیک در ایالات متحده امریکا	۱۶۱
ب) چارچوب تحول دولت فدرال در عرصه ICT	۱۹۴
ج) گزارش سال ۲۰۰۳ درباره دولت الکترونیک به کنگره امریکا	۲۱۶
د) سیاست‌های اینترنتی امریکا در کتابخانه‌ها و اماکن عمومی	۲۳۰
ه) راهنمای نظارت والدین بر فعالیت‌های اینترنتی فرزندان	۲۳۵

فصل چهارم - کشور انگلستان

نگاهی اجمالی به انگلستان (بریتانیای کبیر)	۲۴۳
مقدمه	۲۴۴
ساختار زیربنایی ارتباطات راه دور	۲۴۵
آزادسازی و مقررات‌زدایی عرصه ICT	۲۴۷
اینترنت	۲۵۱
نفوذ اینترنت در بریتانیا	۲۵۵
تجارت الکترونیک در بریتانیا	۲۶۴
صنایع سخت‌افزاری بریتانیا	۲۶۹
پیشرفت‌های نرم‌افزاری بریتانیا	۲۷۲
بازار کار ICT در بریتانیا	۲۷۶
جغرافیای فناوری اطلاعات و ارتباطات	۲۸۰
بریتانیا و پردیس‌های علوم	۲۸۰
سیاست‌های دولت بریتانیا در عرصه ICT	۲۸۷
فضای قانونی بریتانیا در عرصه ICT	۲۹۳
حدود آزادی بیان و اطلاعات در بریتانیا	۳۰۰
حریم خصوصی در اینترنت	۳۰۴
قوت‌ها و ضعف‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات در بریتانیا	۳۰۷
تحلیل تأثیرات ICT بر تجارت بریتانیا	۳۰۸
منابع و لینک‌ها	۳۱۰

فصل پنجم - کشور ایتالیا

نگاهی اجمالی به ایتالیا	۳۲۳
-------------------------------	-----

۳۲۴	وضعیت آماری حوزه ICT
۳۲۵	سیاست‌های ICT در ایتالیا
۳۲۹	توسعه ICT
۳۳۰	کاربرد ICT در تجارت ایتالیا
۳۳۲	دولت الکترونیک در ایتالیا
۳۳۴	مباحث و سیاست‌های فرهنگی
۳۳۶	محصولات ICT
۳۳۶	نیروی کار IT
۳۳۷	محیط قانونی ICT در ایتالیا
۳۴۴	دورنمای ICT
۳۵۱	چارچوب قانونی ICT در ایتالیا
۳۶۵	راه رسیدن به شبکه یکپارچه ICT در ایتالیا
۳۶۹	تلویزیون و سینما با ADSL
۳۶۹	تلفن‌های خانگی و شماره شخصی
۳۷۶	تلویزیون دیجیتال
۳۷۸	تجربیات RAI با خدمات متقابل و T-Government
۳۸۰	خدمات Wi-Fi
۳۸۱	Domotics
۳۸۳	به‌کارگیری تکنولوژی RFID در کتابخانه‌های ایتالیا
۳۸۴	Verichip تکنولوژی مراقبت‌های پزشکی
۳۸۷	کارت شناسایی الکترونیک
۳۹۰	نتیجه‌گیری
۳۹۲	منابع و لینک‌ها

فصل ششم - کشور روسیه

۳۹۹	نگاهی اجمالی به روسیه
۴۰۰	وضعیت آماری حوزه ICT
۴۰۲	زیرساخت‌های ارتباطات راه دور و ICT
۴۰۳	سیاست‌های ملی ICT در روسیه
۴۰۹	وضعیت زیرساخت‌های روسیه
۴۱۱	کاربرد ICT در تجارت الکترونیک روسیه

۴۱۳	دولت الکترونیک در روسیه
۴۱۴	دیگر موضوعات مربوط به سیاست‌گذاری و آخرین مباحث مطرح‌شده در روسیه
۴۱۶	محصولات داخلی: تولید نرم‌افزار، تولید سخت‌افزار، توسعه و پژوهش
۴۱۸	نیروی کار ICT
۴۲۰	دانشگاه‌ها و کالج‌های فعال در عرصه ICT
۴۲۱	جغرافیای ICT در روسیه
۴۲۲	اقتصاد ICT در روسیه
۴۲۴	فضای قانونی عرصه ICT در روسیه
۴۲۸	تحلیل نقاط قوت و ضعف ICT در روسیه
۴۳۰	منابع و لینک‌ها

فصل هفتم - کشور ژاپن

۴۴۱	نگاهی اجمالی به ژاپن
۴۴۲	وضعیت آماری حوزه ICT
۴۴۵	راهبرد ژاپن الکترونیک
۴۴۸	مشارکت برای برنامه‌ریزی در زمینه راهبردهای ژاپن الکترونیک (E-Japan)
۴۵۴	مفهوم U-Japan
۴۵۶	ارتقای راهبرد ملی جامعه ارتباطی و اطلاعاتی
۴۵۷	سیاست U-Japan
۴۶۰	سیاست‌های عملیاتی وزارت ارتباطات ژاپن در عرصه ICT
۴۸۸	استفاده ایمن از ICT (ویروس و دسترسی غیرمجاز)

فصل هشتم - کشور فرانسه

۵۰۵	نگاهی اجمالی به فرانسه
۵۰۷	وضعیت آماری حوزه ICT
۵۱۶	ارتباطات راه دور
۵۲۲	تجارت الکترونیک
۵۲۷	وضعیت نرم‌افزار و سخت‌افزار
۵۳۲	بازار کار ICT
۵۳۴	نظام آموزشی ICT
۵۳۶	جغرافیای ICT

۵۴۰	اقتصاد ICT
۵۴۲	سیاست‌های دولت فرانسه در عرصه ICT
۵۴۳	فضای قانونی عرصه ICT
۵۵۴	تحلیل نقاط قوت و ضعف ICT در فرانسه
۵۵۹	منابع و لینک‌ها

فصل نهم - کشور کانادا

۵۶۳	نگاهی اجمالی به کانادا
۵۷۶	ICT در کانادا
۵۷۹	ساختار ارتباطات راه دور و تنظیم مقررات در کانادا
۵۸۵	نفوذ اینترنت و رایانه در کانادا
۵۹۳	تجارت الکترونیک در کانادا
۵۹۸	میزان بهره‌مندی صنایع کانادا از ICT
۶۱۲	نیروی کار ICT در کانادا
۶۱۹	جغرافیای ICT در کانادا
۶۲۳	اقتصاد ICT در کانادا
۶۲۵	دولت الکترونیک در کانادا
۶۳۶	فیلترینگ در ایالات متحده آمریکا و کانادا

سخن ناشر

«بر شک بالاترین و والاترین عصری که در موجودیت هر جامعه دخالت اساسی دارد، فرهنگ آن جامعه است. اساساً فرهنگ هر جامعه، هویت و موجودیت آن جامعه را تشکیل می‌دهد و با انحراف فرهنگ، هر چند جامعه از بعدهای اقتصادی، سیاسی، صنعتی و نظامی قدرتمند و قوی باشد ولی پوچ و میان‌تهی است. اگر فرهنگ جامعه‌ای وابسته و متروک از فرهنگ غرب باشد، ناچار دیگر ابعاد آن جامعه به جانب مخالف گرایش پیدا می‌کند و بالاخره در آن مستهلک می‌شود و موجودیت خود را در تمام ابعاد از دست می‌دهد» (امام خمینی (ره)، صحیفه نور، ج ۱۵: ۱۶)

رشد و توسعه اقتصادی یا سیاسی بدون توجه به ارزشهای والای فرهنگی می‌تواند موجبات سستی و اعوجاج در اصول اعتقادی و ملی جامعه را فراهم آورد. پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات با انجام تحقیقات و پروژه‌های پژوهشی و نیز برگزاری نشستهای علمی با اصحاب علم و فرهنگ و ارائه نتایج حاصل در قالب «گزارش پژوهش» و یا «کتاب»، تلاش خود را مصروف گسترش ارزشهای اصیل فرهنگی می‌کند.

امید است با بهره‌گیری از توان علمی پژوهشگران بتوان گام مؤثری در برنامه‌ریزی جامع توسعه کشور برداشت.

اثر حاضر، نتیجه پژوهشی است در موضوع «سیاست‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات در هشت کشور فراصنعتی» به کوشش دکتر امیرعبدالرضا سپنجی که در اختیار علاقه‌مندان قرار می‌گیرد.

یادآوری می‌شود، مطالب مندرج در کتاب حاضر، لزوماً منعکس‌کننده دیدگاه‌های پژوهشگاه

نیست

مقدمه

اینترنت یکی از مهم‌ترین و پیچیده‌ترین اختراعات در تاریخ بشر است و از زمان ظهور اینترنت و امکانات متنوع آن، روز به روز شاهد تسریع ارتباطات میان انسان‌ها و جوامع مختلف هستیم. جهانی‌شدن، واژه‌ای است که تغییرات چشمگیر در بسیاری از عرصه‌های حیات بشری را در بطن خود می‌پروراند. به دنبال این فرایند، سیاست، امنیت، اقتصاد، تجارت، فرهنگ، هویت، ارتباطات، فناوری، اطلاع‌رسانی، محیط زیست، منابع طبیعی و معاریف اجتماعی، سیاسی و فرهنگی همگی شکل و نمود جدیدی یافته است. «رولندر ابرتمون» می‌گوید: «جهانی‌شدن، جهان‌شمول شدن صفات خاص و خاص شدن ویژگی جهان‌شمولی است.» شناخت وجوه جهانی‌شدن و تأثیر آن بر نظام‌ها و نهادهای اجتماعی، عرصه تحقیقاتی و قلم‌فرسایی جدید و گسترده‌ای را پدید آورده و ذهن پژوهشگران و صاحبان اندیشه را به خود مشغول کرده است. اطلاع‌رسانی و رسانه‌های آن، که در رأس آنها اینترنت قرار دارد نیز از تأثیرات جهانی‌شدن در امان نمانده است. بنابراین بررسی طرز تعامل این عرصه اجتماعی با پدیده جهانی‌شدن، می‌تواند مسیرهای حرکت برنامه‌ریزان و دست‌اندرکاران آن را در عصر جدید تبیین کند.

در خصوص مجموعه حاضر، لازم به ذکر است که مرحله اول این کتاب به سیاست‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات در هشت کشور فراصنعتی اختصاص دارد، که شامل کشورهای آلمان، ایالات متحده آمریکا، انگلستان، ایتالیا، روسیه، ژاپن، فرانسه و کانادا می‌شود. در هر بخش از کتاب، سیاست‌های هر کشور مورد بررسی قرار خواهد گرفت؛ به این ترتیب که ابتدا معرفی اجمالی از آن در حوزه مختلف جغرافیایی، عمومی، اجتماعی و اقتصادی ارائه می‌شود. سپس آمارهای حوزه ICT آن کشور ارائه خواهد شد و پس از آن موارد مختلف مربوط به حوزه ICT با توجه به اطلاعات به دست آمده از منابع مختلف مطالعاتی، کتاب‌ها، مجلات تخصصی و شبکه اینترنت، خواهد آمد. البته لازم به ذکر است که ممکن است با توجه به حجم سرمایه‌گذاری‌های معنوی، مادی و انسانی هر کدام از کشورها در عرصه فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) و اینترنت؛ گزارش مربوط به هر کشور، وسیع و پر حجم یا محدود و کم حجم‌تر از دیگر کشورها باشد. اگرچه در این بخش، انتشار یا عدم انتشار برخی اطلاعات مربوط به بعضی از کشورها نیز به افزایش یا کاهش حجم هر فصل منجر شده است. البته در مورد برخی کشورها از جمله آمریکا یا ژاپن، که سرمایه‌گذاری‌های فراوانی در این حوزه‌ها انجام داده‌اند و از ساختاری کاملاً غیر متمرکز و ایالتی برخوردار هستند به بخش‌هایی چون دولت الکترونیک و سایر بخش‌های مهم پرداخته شده است. این موضوع باعث شده که تفاوت‌هایی در ساختار و حجم گزارش هر کشور نسبت به سایر کشورها پدید آید. در خصوص معادل‌های فارسی یا برخی از اصطلاحات انگلیسی به کار رفته در متن این کتاب نیز، لازم به یادآوری است که مخاطب این متن، مخاطبی با دانش حداقلی در عرصه ارتباطات و فناوری‌های ارتباطی و اطلاعاتی در نظر گرفته شده است و در بسیاری از موارد از آوردن معادل‌های فارسی لغات و اصطلاحات پر کاربرد این حوزه در زبان فارسی (و حتی دیگر زبان‌های دنیا) پرهیز شده است.

لازم به ذکر است که این مجموعه، نتایج پژوهشی است که در سال ۱۳۸۷ در پژوهشگاه

فرهنگ، هنر و ارتباطات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به انجام رسیده است. در پایان ضمن تشکر از جناب آقای دکتر همایون، رئیس وقت پژوهشگاه، از تمامی مسئولان فعلی پژوهشگاه نیز برای مساعدت‌هایشان سپاسگزارم و امیدوارم که این مجموعه، مقبول نظر اساتید، محققان و فعالان این عرصه قرار گیرد.

امیر عبدالرضا سپنجی

www.ketab.ir